

ЗАКОН ЗА СЪХРАНЕНИЕ НА ВЪГЛЕРОДЕН ДИОКСИД В ЗЕМНИТЕ НЕДРА

Глава първа ПРЕДМЕТ И ОБХВАТ

Чл. 1. (1) Този закон урежда обществените отношения, свързани със съхранение на въглероден диоксид в подходяща геоложка формация в земните недра.

(2) Целта на закона е пълното и постоянно задържане на въглеродния диоксид в местата за съхранение по такъв начин, че да бъдат предотвратени или отстранени отрицателните последици за околната среда и човешкото здраве.

Чл. 2. (1) Съхранението на въглероден диоксид се извършва в подходящи геоложки формации на територията на Република България, в континенталния шелф и в изключителната икономическа зона в Черно море.

(2) Забранява се съхранението на въглероден диоксид:

1. в място за съхранение, чийто комплекс за съхранение е извън границите на зоните по ал.1;
2. във воден стълб в морето и на морското дъно;
3. извън геоложки формации.

Чл. 3. (1) Съхранението на въглероден диоксид в геоложки формации се осъществява с цел предотвратяване, намаляване или ограничаване на вредното му въздействие върху компонентите на околната среда, безопасността и здравето на населението.

(2) Съхранението на въглероден диоксид се съобразява с най-добрите налични техники и включва приоритетни мерки по:

1. изолиране на емисиите на въглероден диоксид от атмосферата;
2. безопасното му съхраняване;
3. осигуряване на стабилността и безопасността на съоръжението за съхраняване на въглероден диоксид;
4. провеждане на мониторинг на съоръженията за инжектиране, комплексите за съхранение на въглероден диоксид, включително на струята въглероден диоксид, и при целесъобразност, на околната среда;

Чл. 4. Законът не се прилага при съхранение на въглероден диоксид в геоложки формации с общ планиран капацитет до 100 килотона, свързано с научни изследвания, разработване или изпитване на нови продукти или процеси.

Чл. 5. (1) Определена геоложка формация се избира за място за съхранение на въглероден диоксид само при отсъствие на значителен риск от изтичане и липса на вероятност от оказване на значително въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

(2) Пригодността на една геоложка формация за използване като място за съхранение се определя посредством характеризирание и оценка на потенциалния комплекс за съхранение и заобикалящата го зона в съответствие с критерии, посочени в Приложение № 1.

Чл. 6. Права за проучване на земните недра за установяване на места, годни за съхранение на въглероден диоксид, се предоставят чрез разрешение за проучване.

Чл. 7. Права за съхранение на въглероден диоксид в земните недра се предоставят чрез разрешение за съхранение на въглероден диоксид.

Глава втора **РЕГУЛИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ, СВЪРЗАНИ СЪС СЪХРАНЕНИЕТО НА** **ВЪГЛЕРОДЕН ДИОКСИД**

Чл. 8. (1) Министерският съвет определя държавната политика по съхранението на въглероден диоксид в геоложки формации, като определя части от територията на страната, в които се разрешават или забраняват дейности, свързани с проучване на места за съхранение или със съхранение на въглероден диоксид и издава разрешения за проучване на места за съхранение на въглероден диоксид и за съхранение по предложение на министъра на икономиката, енергетиката и туризма.

(2) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма:

1. координира и възлага изпълнението на геоложки изследвания, както и прави предложения пред Министерския съвет за предоставяне на разрешения за проучване с цел оценка на наличния капацитет за съхранение на въглероден диоксид на територията на Република България, континенталния шелф и изключителната икономическа зона в Черно море;

2. създава необходимата организация и прави предложения пред Министерския съвет за предоставяне на разрешения за проучване и на разрешения за съхранение на въглероден диоксид в геоложки формации и сключва договори в случаите, определени с този закон;

3. създава и води регистри на издадените разрешения по чл.6.

4. създава и поддържа:

а/ регистър на предоставените разрешения за съхранение по чл. 7 и,

б/ постоянен регистър на всички затворени места за съхранение и заобикалящите ги комплекси за съхранение, включително карти и профили на тяхното пространствено положение и наличната информация, необходима за да се прецени дали съхранявания въглероден диоксид ще бъде напълно и постоянно задържан;

5. в качеството си на компетентен орган по прилагането на Директива 2009/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година относно съхранението на въглероден диоксид в геоложки формации и за изменение на Директива 85/337/ЕИО на Съвета, директиви 2000/60/ЕО, 2001/80/ЕО, 2004/35/ЕО, 2006/12/ЕО и 2008/1/ЕО, и Регламент (ЕО) № 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета изготвя и предоставя на Европейската комисия предвидените в директивата доклади.

(3) Регистрите по ал. 2, т. 3 и 4 се вземат предвид от компетентните органи при съответните процедури по планиране и при разрешаване на дейност, която може да засегне или да бъде засегната от съхранението на въглероден диоксид в геоложки формации в регистрираните места за съхранение.

Глава трета

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАЗРЕШЕНИЯ ЗА ПРОУЧВАНЕ НА МЕСТА ЗА СЪХРАНЕНИЕ И НА РАЗРЕШЕНИЯ ЗА СЪХРАНЕНИЕ

Раздел I Общи разпоредби

Чл. 9. Разрешения за проучване на места за съхранение на въглероден диоксид или за съхранение се предоставят от Министерския съвет, при условията и по реда на този закон.

Чл. 10. Разрешения за проучване и разрешения за съхранение се предоставят на юридически лица, регистрирани като търговци, които докажат наличието на необходимите за извършване на съответните дейности технически капацитет и финансови възможности.

Чл. 11. (1) Процедура за предоставяне на разрешения по чл. 10 се открива по заявление на кандидат до министъра на икономиката, енергетиката и туризма или по служебна инициатива.

(2) Не се откриват процедури по предоставяне на разрешения по ал. 1 за площи, които покриват изцяло или включват части от площта, в границите на която:

1. са предоставени вече разрешения за проучване на места за съхранение на въглероден диоксид или за съхранение;
2. е подадено заявление за разрешение за съхранение;
3. са предоставени права по реда на Закона за подземните богатства.

(3) Процедурите по предоставяне на разрешения се провеждат в съответствие с принципите за публичност, прозрачност и конкуренция.

Чл. 12. За площи, в които е дадено разрешение за проучване на места за съхранение или разрешение за съхранение, не се предоставят други разрешения за проучване или за съхранение.

Чл. 13. (1) Предоставените разрешения за проучване на места за съхранение и разрешения за съхранение на въглероден диоксид се обнародват в "Държавен вестник", публикуват се на интернет страницата на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма и се обявяват в общините по местонахождението на обекта заедно със списъка на координатите на граничните точки на площта на разрешението.

(2) Разрешения за проучване на места за съхранение и разрешения за съхранение на въглероден диоксид се регистрират в специализираните карти и регистри по чл. 8, ал. 2, т. 3 и 4 в 7-дневен срок от обнародването им в "Държавен вестник".

Чл. 14. Правата и задълженията, произтичащи от предоставените разрешения за проучване на места за съхранение и разрешения за съхранение на въглероден диоксид не могат да се прехвърлят на трети лица.

Раздел II Разрешение за проучване

Чл. 15. (1) Предоставената площ на разрешението за проучване не може да надвишава на сушата - 5 хил. кв. км, а в континенталния шелф и в изключителната

икономическа зона в Черно море - 20 хил. кв. км.

(2) При откриване на потенциален комплекс за съхранение, който е на границата на предоставената площ за проучване, титулярят на разрешението има право на разширение на площта с цел цялостна оценка на откритието, при условие че разширението не засяга правата на други титуляри, предоставени по реда на този закон и/или правата на други титуляри или концесионери, предоставени по реда на Закона за подземните богатства.

(3) Части от площта по ал. 1 се освобождават от титуляря на разрешението за проучване преди всяко удължаване на сроковете по чл. 16, ал. 3 и 4 при условия и по ред, определени в сключения договор.

(4) Титулярят на разрешението има право по своя преценка допълнително да освобождава площи в края на всяка година съгласно условията на сключения договор.

Чл. 16. (1) За предоставяне на разрешение за проучване се подава писмено заявление до министъра на икономиката, енергетиката и туризма, което съдържа:

1. наименованието, седалището, фирмената регистрация и националността на юридическото лице;

2. наименованието, местоположението и координатите на характерните гранични точки на площта;

3. кратко описание на целите, сроковете за започването на проучвателните дейности, вида, обема, методите, продължителността и стойността им, както и мерките за опазване на земните недра и околната среда, безопасността и здравето и културните ценности;

4. препоръки от банкови и други финансови институции, както и от бизнес партньори;

5. декларация, че кандидатът няма просрочени задължения към държавата;

(2) Разрешение за проучване се предоставя за срок до пет години.

(3) Срокът по ал. 2 може да бъде удължен с две продължения до две години всяко при условия и по ред, определени в сключения договор. Условие за всяко удължаване на първоначално определения срок е изпълнението на работната програма.

(4) Ако преди края на последното удължаване на сроковете по ал. 3 титулярят на разрешение за проучване направи откритие на потенциален комплекс за съхранение на въглероден диоксид, срокът на разрешението може да бъде удължен до една година, за да може титулярят да оцени това откритие.

Чл. 17. Разрешението за проучване дава изключителното право на титуляря за своя сметка и на свой риск в границите на предоставената площ:

1. да извършва всички необходими дейности, насочени към откриване на потенциален комплекс за съхранение на въглероден диоксид;

2. да извършва оценка на пригодността на една геоложка формация за използване като място за съхранение посредством характеризиране и оценка на потенциалния комплекс за съхранение и заобикалящата зона в съответствие с критерии, посочени в Приложение № 1;

3. да извърши мониторинг на опитни инжектирания, когато това е необходимо и е предвидено в разрешението;

4. да се ползва с предимство и заяви разрешение за съхранение, при условие че проучването на това място е приключило, спазени са всички условия на разрешението за проучване и заявлението за издаване на разрешение за съхранение е подадено преди изтичането на срока на разрешението за проучване.

Чл. 18. Титулярят на разрешението за проучване е длъжен:

1. да извършва всички дейности по предоставеното разрешение в съответствие със закона и съобразно условията на сключения договор;

2. да уведомява компетентните органи за всяко откритие на потенциален

комплекс за съхранение на въглероден диоксид и предоставя необходимата информация;

3. да предоставя информацията по чл. 13 от Закона за подземните богатства в Националния геоложки фонд;

4. при откриване на минерални, исторически или археологически находки, които имат признаци на културни ценности, да спре временно работата и да уведоми незабавно министъра на икономиката, енергетиката и туризма и министъра на културата.

Чл. 19. Предоставянето на разрешения за проучване на места за съхранение на въглероден диоксид се отказва мотивирано, когато:

1. съществува опасност за националната сигурност и отбраната на страната, за земните недра и околната среда, за безопасността и здравето на работещите и за защитените със закон територии, обекти и културни ценности;

2. кандидатът е представил невярна информация;

3. кандидатът предложи работна програма, която не отговаря на установените технически и технологични стандарти и на изискванията за опазване на земните недра и на околната среда;

4. кандидатът предяви искане за площ, в границите на която са предоставени вече разрешения по чл. 9 или са предоставени права по реда на Закона за подземните богатства.

Раздел III

Разрешение за съхранение на въглероден диоксид

Чл. 20. (1) Разрешение за съхранение на въглероден диоксид се предоставя за конкретен комплекс за съхранение.

(2) В разрешението за съхранение се включва и необходимата налична инфраструктура като принадлежност на разрешението.

(3) Предоставянето на разрешения за съхранение на въглероден диоксид се отказва мотивирано, когато:

1. съществува опасност за националната сигурност и отбраната на страната, за земните недра и околната среда, за безопасността и здравето на работещите и за защитените със закон територии, обекти и културни ценности;

2. кандидатът е представил невярна информация;

3. кандидатът предложи план за съхранение, който не отговаря на установените технически и технологични стандарти и на изискванията за опазване на земните недра и на околната среда;

4. кандидатът предяви искане за площ, в границите на която са предоставени вече разрешения по чл. 9 или са предоставени права по реда на Закона за подземните богатства.

Чл. 21. (1) При предоставяне на разрешение за съхранение се определя площ, която включва:

1. площта на комплекса за съхранение, и

2. площите, необходими за осъществяване на дейностите по разрешението, извън съхраняването.

(2) Границите на площта на разрешението се нанасят в специализираните карти по този закон.

Чл. 22. Разрешението за съхранение съдържа:

1. наименование и адрес на оператора;

2. точното местонахождение и граници на мястото за съхранение и комплекса за съхранение и информация относно хидравличния блок;

3. изисквания към дейностите по съхранение, общото количество въглероден диоксид, което е разрешено да бъде съхранявано в геоложката формация, пределните стойности на налягането в резервоара и максималните скорости и налягане при инжектиране;

4. изискванията за състава на потока от въглероден диоксид и процедурата за приемане на потоци от въглероден диоксид и, при необходимост, допълнителни изисквания за инжектирането и съхранението, по-специално с цел предотвратяване на значителни нередности;

5. одобрения план за мониторинг, задължението за изпълнение на плана и изискванията за актуализирането му, както и изискванията за отчетност;

6. изискването за уведомяване на компетентния орган в случай на изтичания или значителни нередности, одобрения план за коригиращи мерки и задължението за изпълнение на плана за коригиращи мерки в случай на изтичания или значителни нередности;

7. условията за затваряне и одобрения временен план за периода след затварянето;

8. разпоредби за промени, преразглеждане, актуализиране или отнемане на разрешението за съхранение;

9. изискванията за предоставяне и поддържане на финансовото обезпечение или друга сходна мярка;

Чл. 23. Разрешението за съхранение предоставя право на оператора за своя сметка и на свой риск да извършва всички необходими дейности, свързани с инжектирането и съхранението на въглероден диоксид в съответствие с условията на сключения договор.

Чл. 24. (1) Операторът е длъжен:

1. да извършва всички дейности по предоставеното разрешение съгласно закона и сключения договор;

2. да информира министъра на икономиката, енергетиката и туризма за всяка планирана промяна в експлоатирането на мястото за съхранение, включително промените, свързани с оператора;

3. при откриване на уникални минерални образувания или движими културни ценности в 7-дневен срок да уведоми министъра на икономиката, енергетиката и туризма и/или министъра на културата.

Чл. 25. (1) Разрешението за съхранение се издава за срок до тридесет години.

(2) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма внася в Министерския съвет предложение за предоставяне на ново или актуализирано разрешение за съхранение по реда на този закон след извършване на оценка на въздействието върху околната среда:

1. периодично – пет години след издаване на разрешението и на всеки десет години след това;

2. за предприемане на коригиращи мерки за коригиране на значителни нередности или спиране на изтичане с цел да се предотврати или спре изпускането на въглероден диоксид от комплекса за съхранение;

3. при необходимост, въз основа на научни заключения;

4. при въвеждане на нова технология за съхранение.

Чл. 26. Заявленията до министъра на икономиката, енергетиката и туризма за издаване на разрешения за съхранение съдържат:

1. наименование и адрес на кандидата за оператор;

2. свидетелство за техническата компетентност на кандидата за оператор;

3. характеристика на мястото за съхранение и на комплекса за съхранение и оценка на очакваното ниво на безопасност на съхранението;
4. общото количество въглероден диоксид, което ще бъде инжектирано и съхранявано, както и предвидените източници и методи за пренос, състава на потоците от въглероден диоксид, скоростите и наляганията при инжектиране и местонахождението на съоръженията за инжектиране;
5. описание на мерките за предотвратяване на значителни нередности;
6. предложение за план за мониторинг;
7. предложение за план за коригиращи мерки;
8. предложение за временен план за периода след затварянето;
9. описание на проекта, включващо информация относно обекта, план и размера на проекта;
10. описание на предвидените мерки за намаляване и предотвратяване на значителни рискове от съхранението на въглероден диоксид, както и за възстановяване на последиците от значителни нередности;
11. идентифициране и оценка на основните последствия от проекта за състоянието на околната среда;
12. доказателство, че финансовото обезпечение или друга сходна мярка съгласно изискванията на чл. 78 ще бъдат валидни и ефективни, преди да се пристъпи към инжектиране.

Раздел IV

Процедура за предоставяне на разрешение за проучване и на разрешение за съхранение на въглероден диоксид

Чл. 27. (1) Разрешение за проучване и разрешение за съхранение на въглероден диоксид се предоставя чрез конкурс.

(2) Разрешение за съхранение на въглероден диоксид се предоставя по право на титуляр на разрешение за проучване при условията на чл. 54.

Чл. 28. (1) Процедура за предоставяне на разрешение за проучване на места за съхранение и разрешение за съхранение на въглероден диоксид се открива след съгласуване с компетентните министри за опазване на националната сигурност и отбраната на страната, за защитени със закон територии, обекти и културни ценности.

(2) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма изисква становище от органите по ал. 1 в 14-дневен срок от постъпване на заявлението.

(3) Органите по ал. 1 дават становище в срок до 14 дни от получането на искането.. Непредставянето в този срок на становище от органите по ал. 1 се смята за съгласуване без бележки.

Чл. 29. (1) Процедура за предоставяне на разрешения за проучване на места за съхранение и за съхранение се открива в тримесечен срок от подаване на заявление до министъра на икономиката, енергетиката и туризма, с изключение на случаите, когато компетентният орган отказва мотивирано по реда на чл. 19 и чл. 20, ал. 3. Отказът не подлежи на обжалване по съдебен ред.

(2) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма изпраща заявлението за предоставяне на разрешение за съхранение за информация на Европейската комисия в едномесечен срок от получаването му.

Чл. 30. (1) Решение за откриване на процедура за издаване на разрешение за проучване и на разрешение за съхранение на въглероден диоксид на територията на Република България, в континенталния шелф и в изключителната икономическа зона

в Черно море се издава от Министерския съвет по предложение на министъра на икономиката, енергетиката и туризма.

(2) Предложението за откриване на процедура за издаване на разрешения по ал. 1 следва да бъде мотивирано, да съдържа обосновка, доказваща неговата законосъобразност и целесъобразност.

(3) Министерският съвет приема решение, с което упълномощава министъра на икономиката, енергетиката и туризма за провеждане на конкурс, като срокът за закупуване на конкурсните книжа не може да е по-кратък от 120 дни и по-дълъг от 180 дни от датата на обнародване на решението.

(4) С решението по ал. 1 се определят:

1. обектът на разрешението;
2. срокът на разрешението;
3. срокът за провеждане на конкурса;
4. срокът, в който се приемат документите за участие в конкурса;
5. размерът на депозита и срокът, в който трябва да бъде внесен;
6. начинът на финансовото обезпечение и минималният размер на средствата;
7. други условия на конкурса.

(5) Решението по ал. 1 се обнародва в "Държавен вестник" и на интернет страницата на Министерския съвет.

Раздел V

Провеждане на процедура за предоставяне на разрешение за проучване и на разрешение за съхранение на въглероден диоксид

Чл. 31. (1) Конкурсната процедура за предоставяне на разрешение за проучване и на разрешение за съхранение на въглероден диоксид се открива с приемане на решението на Министерския съвет по чл. 30, ал. 3.

(2) За организиране и провеждане на конкурсната процедура министърът на икономиката, енергетиката и туризма назначава комисия.

Чл. 32. (1) Юридическите лица - кандидати за участие в конкурс за предоставяне на разрешение за проучване или на разрешение за съхранение на въглероден диоксид, подават писмено заявление за участие в конкурс на български език съобразно изискванията, обявени в решението на Министерския съвет по чл.30, ал. 3.

(2) Към заявлението за участие в конкурса се прилагат:

1. удостоверение за регистрация на участника като търговец;
2. извлечение от годишните счетоводни отчети за последните три години, в зависимост от датата, на която кандидатът или участникът е учреден;
3. доказателства за закупена конкурсна документация, внесен депозит и платена такса за участие;
4. декларация за опазване тайната на сведенията, които се съдържат в конкурсната документация;
5. препоръки от банкови и други финансови институции, както и от бизнес партньори;
6. декларация, че кандидатът няма просрочени парични задължения към българската държава или към община по смисъла на чл. 162, ал. 2 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, установени с влязъл в сила акт на компетентен орган, освен ако е допуснато разсрочване или отсрочване на задълженията;
7. декларация от управителя или от членовете на управителния орган на кандидата, че не са осъждани за престъпления против собствеността, стопанството, финансовата, данъчната или осигурителната система, за престъпления по служба или за подкуп, както и за престъпления, свързани с участие в престъпна група.

(3) Към заявлението за участие в конкурс освен документите по ал. 2 се прилагат и:

1. нотариално заверено пълномощно, в случай че кандидатът се представлява от пълномощник;

2. декларация, подписана от лице с представителна власт, за удостоверяване на банка, банков клон и банкова сметка, по която да бъде възстановен внесеният от кандидата депозит за участие в процедурата;

3. доказателства за удостоверяване наличието на минималните управленски и финансови възможности.

Чл. 33. (1) Заявлението за участие в конкурс и приложенията към него се подават на мястото и в срока, определени в решението на Министерския съвет по чл. 30, ал. 3.

(2) Не се приемат заявления за участие в конкурс, които са подадени след определения срок.

(3) Заявлението за участие в конкурс и приложенията към него се подават в запечатан плик, обозначен с надпис „Заявление за участие в конкурс“, с посочване на предмета на конкурса. Върху плика кандидатът посочва адрес за кореспонденция, телефон и по възможност факс и електронен адрес.

(4) Подадените заявления за участие в конкурс се завеждат в деловодството на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма. Върху плика длъжностното лице от деловодството, което го приема, отбелязва поредния номер, датата и часа на приемането, след което го предава срещу подпис на член на конкурсната комисия. Комисията води регистър, в който се описват заявленията за участие по поредността на подаването им съобразно входящия номер на деловодството.

Чл. 34. (1) Заявлението за участие в конкурс и приложените документи се разглеждат от комисията по чл. 31, ал. 2 в 14-дневен срок от подаването му и ако не отговаря на изискванията, на кандидата се дава възможност за отстраняване на допуснатите нередовности в срок, определен в конкурсната документация.

(2) Комисията се състои от нечетен брой членове и включва представители на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма, на Министерството на финансите, на Министерството на околната среда и водите и на администрацията на Министерския съвет. Мнозинството от състава на комисията не може да бъде формирано от представители на едно ведомство.

(3) Комисията по ал. 1 организира изготвянето на конкурсната документация, в която задължително се включват критериите за формиране на крайната комплексна оценка на предложенията, подредени по реда на техния приоритет.

(4) В заповедта за назначаване на комисията се посочва резервен член за всеки от назначените титуляри. Титулярят от определено ведомство се замества само от резервен член от същото ведомство. Резервният член встъпва в правата на титуляря при невъзможност на последния да участва в заседание на комисията или при освобождаването му по реда на ал. 7.

(5) Не може да участва като член на комисията или като резервен член лице, което:

1. има материален интерес от предоставянето на разрешението за проучване или за съхранение;

2. е "свързано лице" по смисъла на Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси с кандидат или участник в процедурата или с членове на техните управителни или контролни органи.

(6) Членовете на комисията са длъжни в тридневен срок от:

1. получаване на заповедта за назначаване на комисията да подадат декларация за материален интерес от предоставяното разрешение за проучване или за съхранение;

2. узнаване на обстоятелството, че в процедурата за предоставяне на разрешение за проучване или за съхранение участва свързано с тях лице, да подадат искане за освобождаване от състава на комисията.

(7) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма освобождава член на комисията при:

1. деклариране на материален интерес;

2. подадено искане за освобождаване от състава на комисията;

3. наличие на други случаи, при които по обективни причини членът на комисията не може да изпълнява задълженията си.

Чл. 35. (1) Членовете на комисията, служителите, които осъществяват техническото обслужване, и привлечените консултанти са длъжни да опазват тайната на предоставената им във връзка с провеждането на процедурата информация, за което подписват декларация.

(2) По време на процедурата за определяне на титуляр на разрешение за проучване или за съхранение лицата по ал. 1 не могат да правят изявления за средствата за масово осведомяване, свързани с провеждането на процедурата.

Чл. 36. Комисията заседава при кворум минимум две трети от състава, като приема решенията си с обикновено мнозинство от присъстващите.

Чл. 37. (1) Комисията по чл. 31, ал. 2:

1. изготвя и представя за одобряване от министъра на икономиката, енергетиката и туризма проект на конкурсна документация;

2. заедно с проекта по т. 1 предлага на министъра на икономиката, енергетиката и туризма проект на акт за откриване на конкурсната процедура;

3. организира съхраняването на заявленията за участие в конкурса и на предложенията;

4. допуска до или отстранява от участие кандидатите в конкурса;

5. дава разяснения по конкурсната документация и предоставя допълнителна информация или документи;

6. разглежда и оценява предложенията и класира участниците в конкурса;

7. при необходимост може да изисква по служебен път документи за установяване достоверността на представената от кандидатите информация;

8. приема правила за работата си.

(2) В конкурсната документация се определят минималните изисквания за управленски и финансови възможности на кандидатите.

(3) Решенията на комисията се мотивират и заедно с извършените от нея действия се отразяват в съответния протокол по чл. 39, ал. 1.

(4) Председателят на комисията може да привлече като консултанти служители или външни експерти. Консултантите се назначават със заповед на министъра на икономиката, енергетиката и туризма по предложение на председателя на комисията. Разпоредбите на чл. 34, ал. 4-6 се прилагат съответно и за консултантите.

(5) На членовете на комисията и на привлечените консултанти се изплаща възнаграждение в размер, определен със заповедта за тяхното назначаване.

(6) Средствата за възнаграждения на членовете на конкурсните комисии за предоставяне на права за проучване или за съхранение, както и на привлечените към тях консултанти (служители и външни експерти) се осигуряват от постъпленията от годишните такси за площ по предоставените разрешения.

Чл. 38. (1) Конкурсната документация по чл. 37, ал. 1, т. 1 съдържа най-малко:

1. копие от решението на Министерския съвет за откриване на процедурата за предоставяне на разрешение за проучване или за съхранение;

2. геоложка информация за площта за проучване или за съхранение и карта (схема) на площта в подходящ мащаб с обозначена номерация на характерните гранични точки и техните координати в система „1970 г.“;

3. изискванията относно представянето на заявлението и документите по чл. 32, ал. 2 и ал. 3, както и документи по образец, в съответствие с конкурсната документация;

4. минималните изисквания за управленски и финансови възможности на кандидатите;

5. конкурсните условия, включително изискванията към разработките по отделните критерии за оценка на предложенията и документите, с които се доказват, в случаите, когато такива са необходими;

6. правилата за провеждане на конкурса, включително сроковете за подаване на искания за разяснения по конкурсната документация;

7. методиката за оценка на предложенията.

(2) Към конкурсната документация се прилагат:

1. проект на договор за проучване или за съхранение;

2. образци на декларацията за опазване тайната на сведенията, които се съдържат в конкурсната документация, както и на всички други декларации, удостоверяващи липсата на обстоятелства, препятстващи възможността за участие в конкурса;

3. образци на заявление и на предложение;

4. други документи и образци, които по преценка на конкурсната комисия следва да бъдат включени в конкурсната документация.

Чл. 39. (1) За всяко заседание на комисията се изготвя протокол.

(2) Протоколът се подписва в два екземпляра от всички присъствали на заседанието членове на комисията. Подписването с особено мнение на член от комисията се отбелязва в протокола, към който се прилагат писмените мотиви за особеното мнение.

Чл. 40. (1) Комисията приключва работата си с изготвяне на:

1. протокол за класиране на участниците в проведения конкурс, или

2. протокол за липсата на допуснат до участие в процедурата кандидат.

(2) Протоколите по ал. 1 се изготвят в два екземпляра, единият от които се прилага към досието на процедурата. В срок до 3 работни дни от изготвянето вторият екземпляр се представя на министъра на икономиката, енергетиката и туризма за утвърждаване.

(3) До приключване на процедурата документацията, събрана в хода ѝ, се съхранява от председателя на комисията.

(4) В срок до 3 работни дни от приключване работата на комисията председателят ѝ предава документацията по ал. 3 за архивиране.

Чл. 41. Заявление за участие в конкурсната процедура може да подаде всяко закупило конкурсната документация заинтересувано лице, регистрирано като търговец, отговарящо на изискванията на чл. 10, за което не е налице някое от обстоятелствата по чл. 42.

Чл. 42. (1) В конкурсната процедура не се допуска до участие юридическо лице:

1. което не е търговец;

2. което има просрочени парични задължения към българската държава или към община по смисъла на чл. 162, ал. 2 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, установени с влязъл в сила акт на компетентен орган, освен ако е допуснато разсрочване или отсрочване на задълженията;

3. на което управител или член на управителния орган, а в случай че член на управителния орган е юридическо лице - неговият представител в съответния управителен орган, е осъден с влязла в сила присъда за престъпления против собствеността, стопанството, финансовата, данъчната или осигурителната система, за престъпления по служба или за подкуп, както и за престъпления, свързани с участие в престъпна група;

4. което не е дало съгласие за опазване на тайната на сведенията, които се съдържат в конкурсните книжа;

5. което не е дало съгласие с предварително обявените условия на конкурса и правилата за неговото провеждане.

(2) Не се допуска до участие в процедурата лице, което не е представило в съответствие с изискванията в конкурсната документация доказателства за удостоверяване наличието на минималните изисквания за управленски и финансови възможности.

(3) Не се допуска до участие в конкурса и лице, което не е закупило конкурсната документация, не е внесло определения депозит и не е заплатило таксата за участие.

Чл. 43. (1) Подадените заявления за участие в конкурса с приложените към тях документи се отварят и разглеждат от комисията в срок до 14 дни от изтичането на срока за подаването им.

(2) Комисията се произнася по спазването на определените с документацията изисквания или по необходимостта от даване на срок за отстраняване на допуснати нередовности или непълноти, като посочва точно техния вид.

(3) При наличие на нередовности или непълноти комисията изготвя и изпраща уведомление до съответния кандидат, което съдържа точни указания и срок за отстраняването им, който не може да бъде по-кратък от 7 дни, като в тези случаи срокът по ал. 1 се удължава с определения от комисията срок за отстраняване на нередовностите и/или непълнотите.

Чл. 44. (1) Комисията приема решение за допускане до участие в конкурса или за отказ. Председателят на комисията уведомява писмено кандидатите за приетите решения.

(2) Уведомяването на кандидатите и участниците в конкурса се извършва срещу подпис на кандидата/участника или на негов упълномощен представител или с изпращане на писмо с обратна разписка, или по факс. Уведомяването може да се извършва и чрез изпращане на решение или уведомление чрез електронната поща, посочена при закупуване на конкурсната документация за участие, съответно в заявлението за участие. При изпращане чрез електронна поща решението/уведомлението се смята за връчено с постъпването му в посочената информационна система и се удостоверява с копие от електронния запис за това.

(3) Комисията отказва да допусне до участие в конкурса кандидат, който не отстрани нередовностите в срока по чл. 43, ал. 3 или представената от него информация е невярна.

(4) Отказът за допускане до участие в конкурса подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(5) Конкурс се провежда и когато има само един кандидат.

Чл. 45. (1) Допуснатите до конкурса участници представят предложение в запечатан плик в изпълнение на конкурсните условия.

(2) Кандидати за разрешение за съхранение задължително представят в своите предложения и информацията по чл. 26.

Чл. 46. (1) Предложението съдържа:

1. разработки по критериите, формиращи комплексната оценка на предложението;

2. други разработки в изпълнение на условията, ако са посочени в конкурсната документация;

3. предложение за работна програма за проучването или за съхранението в съответствие с разработките по т. 1 и 2.

(2) Към предложението се прилагат:

1. декларация за произход на средствата по чл. 4, ал. 7 и по чл. 6, ал. 5, т. 3 от Закона за мерките срещу изпирането на пари;

2. документи, удостоверяващи изпълнението на критериите, формиращи комплексната оценка;

3. декларация за конфиденциалност за част от информацията в предложението, представляваща търговска или техническа тайна на участника, защитена по съответния ред;

4. други документи, посочени в конкурсната документация;

5. опис на приложенията към предложението.

Чл. 47. Комисията отваря предложенията на допуснатите до участие кандидати по реда на приемането им и проверява съответствието им с приложения опис и изискванията по чл. 32, ал. 2. Констатирано несъответствие се отразява в протокола на комисията за отваряне на предложенията. Комисията може да поиска отстраняването му в определен срок.

Чл. 48. (1) След отварянето на предложенията членовете на комисията за провеждане на конкурса се запознават с тяхното съдържание преди провеждане на заседанието за разглеждането и оценяването им.

(2) Комисията разглежда и оценява предложенията по съдържащата се в конкурсната документация методика за оценка в срок до 14 дни от изтичането на срока за подаване на предложенията.

Чл. 49. (1) При разглеждане на предложенията комисията може по всяко време:

1. да проверява заявените от участниците обстоятелства и верността или автентичността на приложени документи, включително чрез официално запитване до компетентни органи;

2. да изисква представяне в определен срок на допълнителни доказателства за обстоятелства, посочени в предложението, или отстраняване на технически несъответствия.

(2) В случаите по ал. 1 участниците или компетентните органи предоставят поисканата от комисията информация в срок до 7 дни от получаване на искането.

(3) Отстранените технически несъответствия и представените допълнителни доказателства стават неразделна част от предложението, като не могат да изменят или допълват предложението относно разработките по отделните критерии за оценка на предложението.

Чл. 50. (1) В 14-дневен срок от изтичане на срока за подаване на предложения комисията класира участниците в съответствие с конкурсните изисквания.

(2) Въз основа на класирането по ал. 1 министърът на икономиката, енергетиката и туризма внася в Министерския съвет предложение за определяне на спечелилия конкурса участник, проект на решение на Министерския съвет и проект на договор, при следните условия и срокове:

1. за разрешение за проучване – в срок до 1 месец от класиране на участниците;

2. за разрешение за съхранение – в срок до 5 месеца от класиране на участниците, като в едномесечен срок предоставя на Европейската комисия документацията по ал. 2, както и тази по чл. 26, 38, 45 и 46 за становище.

3. не се изчаква становище на Европейската комисия по т.2, ако тя реши да не предоставя такова със съответните мотиви и предостави информация за това в едномесечен срок от изпращането на документацията по т.2.

Чл. 51. (1) Министерският съвет издава разрешение за проучване на избрания за спечелил конкурса участник и упълномощава министъра на икономиката, енергетиката и туризма да сключи договор.

(2) Министерският съвет, вземайки предвид становището на Европейската комисия по чл. 50, ал. 2, т. 2, ако има такова, издава разрешение за съхранение на избрания за спечелил конкурса участник и упълномощава министъра на икономиката, енергетиката и туризма да сключи договор, ако въз основата на цялата документация по чл. 50, ал. 2 са изпълнени следните условия:

1. изпълнени са всички изисквания на закона;

2. титулярят е финансово стабилен и технически компетентен и надежден да експлоатира и контролира мястото, както и че за титуляря и целия персонал е осигурена професионална и техническа подготовка и повишаване на квалификацията;

3. при повече от едно място за съхранение в един хидравличен блок възможните взаимодействия на натиск са такива, че и двете места едновременно могат да отговарят на изискванията на закона.

Чл. 52. (1) Министерският съвет отказва да издаде разрешение за проучване при установяване нарушения на чл. 11, ал. 3 или при наличие на някое от обстоятелствата по чл. 53.

- (2) Министерският съвет отказва да издаде разрешение за съхранение при:
1. установяване на нарушения по чл. 11, ал. 3;
  2. неизпълнение на условията по чл. 51, ал. 2;
  3. наличие на някое от обстоятелствата по чл. 53.

Чл. 53. Конкурсът за предоставяне на разрешение за проучване или за предоставяне на разрешение за съхранение се прекратява с решение на органа, открил процедурата, когато:

1. не е подадено заявление или предложение;
2. няма допуснат участник;
3. нито едно предложение не отговаря на изискванията на акта за откриване на конкурса и/или на обявените с документацията за участие условия;
4. отпадне необходимостта от провеждане на конкурса в резултат на обстоятелства, които не са предвидени или не са могли да бъдат предвидени при приемане на акта за откриване на процедурата;
5. се установят нарушения при откриването или провеждането на конкурса, които не могат да бъдат отстранени, без това да промени условията, при които е обявена процедурата;
6. определеният за титуляр на разрешението участник и класираните на второ и трето място участници последователно откажат да сключат договор.

Раздел VI

Предоставяне на разрешения за съхранение на въглероден диоксид по право

Чл. 54. (1) За предоставяне на разрешение за съхранение по право се подава писмено заявление до министъра на икономиката, енергетиката и туризма от титуляр на разрешение за проучване при условията на чл. 17, т.4.

(2) В едномесечен срок от постъпване на заявлението по ал. 1 министърът на икономиката, енергетиката и туризма го изпраща за информация на Европейската комисия и публикува обява в "Държавен вестник" и на интернет страницата на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма.

Чл. 55. (1) Разрешение за съхранение се предоставя по право на заявител, когато след изтичане на едномесечен срок от публикуване на съобщението за предстоящото предоставяне в „Държавен вестник“ и на интернет страницата на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма, не са постъпили заявления от други кандидати.

(2) Разрешение за съхранение се предоставя чрез конкурс, когато в срока по ал. 1 постъпят и други заявления за предоставяне на разрешение за съхранение.

Чл. 56. (1) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма преценява целесъобразността и законосъобразността на предложението за предоставяне на разрешението за съхранение съобразно условията на чл. 20, ал.3.

(2) Отказът да се открие процедура за предоставяне на разрешение за съхранение подлежи на обжалване по реда на Административно-процесуалния кодекс.

(3) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма в едномесечен срок

от изтичане на срока по чл. 55, ал. 1 предоставя на Европейската комисия документацията по ал. 5 за становище.

(4) Не се изчаква становище на Европейската комисия по ал. 3, ако тя реши да не предоставя такова със съответните мотиви и предостави информация за това в едномесечен срок от изпращането на документацията.

(5) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма в срок до 1 месец от получаване на уведомление от Европейската комисия внася в Министерския съвет мотивирано предложение за предоставяне на разрешение за съхранение, проект на решение на Министерския съвет и проект на договор.

(6) Министерският съвет приема решение по внесеното предложение по ал. 5, като взема предвид становището на Европейската комисия по ал. 3, ако има такова издава разрешение за съхранение и упълномощава министъра на икономиката, енергетиката и туризма да сключи договор, при условие, че:

1. са изпълнени всички нормативни изисквания;
2. кандидатът е финансово стабилен и технически компетентен и надежден да експлоатира и контролира мястото;
3. за кандидата и целия персонал е осигурена професионална и техническа подготовка и повишаване на квалификацията;
4. при повече от едно място за съхранение в един хидравличен блок възможните взаимодействия на натиск са такива, че и двете места едновременно могат да отговарят на изискванията на настоящия закон.

(7) С решението за предоставяне на разрешение за съхранение се определят и изискванията, свързани с националната сигурност, отбраната на страната, опазването на земните недра и околната среда, защитените със закон територии, обекти и културни ценности, както и други изисквания съобразно характера на разрешението.

(8) Решението на Министерския съвет може да се обжалва по реда на Административно-процесуалния кодекс в 14-дневен срок след обнародването му в "Държавен вестник".

Чл. 57. В тримесечен срок от влизането в сила на решението по чл. 51, ал. 1 и ал. 2 и чл. 55, ал. 1 се провеждат преговори и се сключва договор.

Глава четвърта

ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПРИ ЕКСПЛОАТАЦИЯ, ЗАТВАРЯНЕ И ПРЕЗ ПЕРИОДА СЛЕД ЗАТВАРЯНЕТО НА МЯСТОТО ЗА СЪХРАНЕНИЕ НА ВЪГЛЕРОДЕН ДИОКСИД

Раздел I

Критерии и процедура за приемане на потока от въглероден диоксид

Чл. 58. (1) В потока от въглероден диоксид не могат да бъдат добавяни отпадъци или други материали с оглед тяхното обезвреждане.

(2) Потокът от въглероден диоксид може да съдържа случайно попаднали вещества, произхождащи от източника или от процеса на улавяне или инжектиране, както и вещества за проследяване, добавени за улесняване на мониторинга и проверката на миграцията на въглероден диоксид.

(3) Концентрацията на всички случайно попаднали и добавени вещества следва да не надвишава нивата, над които те:

1. биха засегнали целостта на мястото за съхранение или съответната преносна инфраструктура;

2. биха породили значителен риск за околната среда или човешкото здраве, или

3. биха нарушили изискванията на приложимото законодателство.

(4) Операторът на мястото за съхранение е длъжен да:

1. приема и инжектира потоци от въглероден диоксид само, ако е бил извършен анализ на състава, включително на корозивни вещества, на потоците, както и оценка на риска, и ако оценката на риска е показала, че нивата на замърсяване са в съответствие с условията, посочени в ал. 1;

2. поддържа регистър за количествата и свойствата на доставените и инжектирани потоци от въглероден диоксид, включително техния състав.

Раздел II

Мониторинг

Чл. 59. Операторът на място за съхранение извършва мониторинг на съоръженията за инжектиране, комплекса за съхранение (включително, когато е възможно, на струята въглероден диоксид) и, при целесъобразност, на обкръжаващата среда с цел:

1. сравнение между реалното и прогнозираното поведение на въглероден диоксид и на пластовите води в мястото за съхранение;

2. установяване на значителни нередности;

3. констатиране на миграция на въглероден диоксид;

4. констатиране на изтичане на въглероден диоксид;

5. установяване на значителни неблагоприятни последици за обкръжаващата среда, включително за водоснабдяването, за населението или за ползвателите на околната биосфера;

6. оценка на ефективността на коригиращите мерки;

7. актуализиране на оценката на безопасността и целостта на комплекса за съхранение в краткосрочен и дългосрочен план, включително на оценката дали съхранявания въглероден диоксид ще бъде напълно и постоянно задържан.

Чл. 60. (1) Мониторингът се основава на план за мониторинг, изготвен от титуляря на разрешението за съхранение в съответствие с посочените в Приложение № 2 изисквания.

(2) Планът по ал. 1 включва подробно описание на мониторинга съгласно установените от Директива 2003/87/ЕО насоки и се одобрява от Министерския съвет.

(3) Планът по ал. 1 се актуализира в съответствие с изискванията, посочени в Приложение № 2.

(4) Планът по ал. 1 се актуализира задължително на всеки пет години въз основа на промените в оценката на риска от изтичане, промените в оценката на риска за околната среда и човешкото здраве, както и най-новите научни познания и постиженията на най-добрите налични технологии.

(5) Актуализираният план се одобрява от Министерския съвет.

Раздел III

Отчитане от страна на оператора на мястото за съхранение на въглероден диоксид

Чл. 61. Периодично, в срок, определен от Министерския съвет, и при всички случаи най-малко ежегодно, операторът за съхранение предоставя на министъра на икономиката, енергетиката и туризма:

1. всички резултати от мониторинга през отчетния период, включително информация за използваната технология за мониторинг;

2. количествата и свойствата на доставените и инжектирани потоци от въглероден диоксид през отчетния период, включително състава на тези потоци, отразени в регистъра по чл. 58, ал. 4, т. 2;

3. доказателство за предоставяне и поддържане на финансовото обезпечение по чл. 77;

4. всяка друга информация, която министърът на икономиката, енергетиката и туризма счете за необходима за оценяване на спазването на условията на разрешението за съхранение и за попълване на знанията за поведението на въглеродния диоксид в мястото за съхранение.

Раздел IV

Проверки

Чл. 62. (1) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма и министърът на околната среда и водите създават система за периодични и извънредни проверки на всички комплекси за съхранение за спазване изискванията на закона и мониторинг на последиците за околната среда и за човешкото здраве.

(2) Проверките включват посещения на наземните инсталации, включително съоръженията за инжектиране, оценка на извършените от оператора дейности по инжектиране и мониторинг, и проверка на цялата документация, водена от оператора.

(3) Периодичните проверки се извършват ежегодно през първите три години след затварянето на мястото за съхранение и на всеки пет години, докато отговорността не бъде прехвърлена на министъра на икономиката, енергетиката и туризма.

(4) Проверките по ал. 3 обхващат съответните съоръжения за инжектиране и мониторинг, както и съвкупността от съответни последици за околната среда и за човешкото здраве от комплекса за съхранение.

(5) Извънредните проверки се извършват:

1. при подаден сигнал до министъра на икономиката, енергетиката и туризма и/или министъра на околната среда и водите за изтичания или значителни нередности;

2. ако докладите по чл. 61 покажат недостатъчно изпълнение на условията на разрешението;

3. за разследване на сериозни оплаквания, свързани с околната среда или човешкото здраве;

4. в други случаи, в които министърът на икономиката, енергетиката и туризма и/или министърът на околната среда и водите счете това за целесъобразно.

Чл. 63. (1) След всяка проверка министърът на икономиката, енергетиката и туризма и министърът на околната среда и водите или упълномощени от тях длъжностни лица изготвят доклад за резултатите от проверката.

(2) Докладът оценява изпълнението на изискванията на закона и посочва дали са необходими допълнителни мерки.

(3) Докладът се предоставя на засегнатия оператор на мястото за съхранение и се публикува на интернет страниците на Министерство на икономиката,

енергетиката и туризма и Министерство на околната среда и водите в срок от два месеца след проверката.

Раздел V

Мерки в случай на изтичания или значителни нередности

Чл. 64. (1) В случай на изтичания или значителни нередности операторът незабавно уведомява министъра на икономиката, енергетиката и туризма и/или министъра на околната среда и водите и предприема необходимите коригиращи мерки, включително мерки за опазване на човешкото здраве.

(2) В случаи на изтичания и значителни нередности, които пораждат риск от изтичане, операторът уведомява и Министерство на околната среда и водите.

(3) Посочените в ал. 1 коригиращи мерки се предприемат в съответствие с плана за коригиращи мерки, одобрен от Министерския съвет.

Чл. 65. (1) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма и/или министърът на околната среда и водите могат по всяко време да изискат от оператора да предприеме необходимите коригиращи мерки, както и мерки за опазване на човешкото здраве.

(2) Мерките по ал.1 могат да допълват или да се различават от посочените в плана коригиращи мерки.

(3) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма и/или министърът на околната среда и водите могат по всяко време да предприемат коригиращи мерки.

(4) Ако операторът не предприеме необходимите коригиращи мерки, органите по ал. 3 предприемат съответните коригиращи мерки.

(5) Операторът възстановява разходите, направени от органи по ал. 3, включително чрез използване на финансовото обезпечение по чл. 77.

Раздел VI

Задължения при затваряне и през периода след затварянето на мястото за съхранение на въглероден диоксид

Чл. 66. (1) Мястото за съхранение се затваря:

1. ако не са изпълнени определените в разрешението условия;
2. по мотивирано искане на оператора, след разрешение от Министерския съвет; или
3. при приемане от Министерския съвет на решение за затваряне след отнемане на разрешението за съхранение.

(2) След затваряне на мястото за съхранение операторът отговаря за мониторинга, отчетността и коригиращите мерки, за запечатването на мястото за съхранение и преместването на съоръженията за инжектиране.

(3) Титулярят на разрешението за съхранение отговаря и за всички задължения, свързани с връщане на квоти на емисии в случай на изтичане, съгласно Директива 2003/87/ЕО, и превантивни действия и мерки за отстраняване съгласно Директива 2004/35/ЕО.

(4) Операторът отговаря по ал. 2 и 3 до прехвърляне на отговорността за мястото за съхранение на министъра на икономиката, енергетиката и туризма по реда на чл. 67 и 68.

(5) Задълженията по ал. 2 и 3 се изпълняват въз основа на план за периода след затварянето, изготвен от оператора съгласно най-добрите практики и в съответствие с критериите, определени в Приложение № 2.

(6) Временният план за периода след затварянето се одобрява от Министерския съвет. Преди затварянето на мястото за съхранение временният план за периода след затварянето:

1. се актуализира при необходимост, като се взема предвид анализа на риска, най-добрите практики и технологичните подобрения;

2. се представя на министъра на икономиката, енергетиката и туризма за одобрение;

3. се одобрява от Министерския съвет като окончателен план за периода след затварянето.

(7) След затварянето на място за съхранение, министърът на икономиката, енергетиката и туризма отговаря:

1. за мониторинга и коригиращите мерки;

2. за всички задължения, свързани с връщане на квоти на емисии в случай на изтичане, съгласно Директива 2003/87/ЕО;

3. за превантивни действия и мерки за отстраняване в съответствие с Директива 2004/35/ЕО.

(8) Изискванията за периода след затварянето се изпълняват от министъра на икономиката, енергетиката и туризма въз основа на временния план за периода след затварянето, посочен в ал.3, който при необходимост се актуализира.

(9) Операторът възстановява разходите, направени от министъра на икономиката, енергетиката и туризма във връзка с мерките по ал. 4, включително чрез използване на финансовото обезпечение по чл. 77.

Раздел VII

Прехвърляне на отговорността

Чл. 67. (1) При затваряне на място за съхранение всички задължения, свързани с мониторинг и коригиращи мерки, с връщане на квоти на емисии в случай на изтичане съгласно Директива 2003/87/ЕО и с превантивни действия и мерки за отстраняване съгласно Директива 2004/35/ЕО, се прехвърлят на министъра на икономиката, енергетиката и туризма по негова собствена инициатива или по искане на оператора, ако са изпълнени следните условия:

1. всички налични доказателства сочат, че съхранявания въглероден диоксид ще бъде напълно и постоянно задържан;

2. изтекъл е минимален период от време, но не по-малко от 20 години, освен ако условията по т.1 са изпълнени преди края на този период;

3. изпълнени са финансовите задължения;

4. мястото за съхранение е запечатано и съоръженията за инжектиране са преместени.

(2) Операторът изготвя доклад за изпълнението на условието по ал. 1, т. 1 и го представя на министъра на икономиката, енергетиката и туризма за одобряване и прехвърляне на отговорността. Докладът съдържа минимална информация относно:

1. съответствие между реалното и моделираното поведение на инжектирания въглероден диоксид;

2. липса на изтичане, която следва да се установи;

3. мястото за съхранение търпи развитие към състояние на дългосрочна стабилност.

(3) Когато условията по ал. 1 са изпълнени, министърът на икономиката, енергетиката и туризма внася в Министерския съвет предложение за прехвърляне на отговорността. Проектът на решение определя метода, чрез който се установява

изпълнение на условията по ал. 1, т.4, размера на финансовата вноска по чл. 79, както и всички актуализирани изисквания за запечатване на мястото за съхранение и за преместването на съоръженията за инжектиране.

(4) При неизпълнение на условията по ал. 1 министърът на икономиката, енергетиката и туризма изпраща на оператора мотивирано уведомление.

Чл. 68. (1) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма информира Европейската комисия за всички проекти на решения за прехвърляне на отговорността по чл. 67, включително за всеки друг документ, взет предвид при изготвяне на заключението.

(2) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма предоставя на Европейската комисия:

1. докладите по чл. 67, ал. 2 в срок от един месец след получаването им;

2. други свързани материали, взети предвид от Министерския съвет при приемане на решение за предоставяне на разрешение за съхранение;

(3) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма изчаква становище по проекторешението за одобрение от Европейската комисия в срок от четири месеца след получаването на проекторешението от Комисията.

(4) Разпоредбата на ал. 3 не се прилага, когато Европейската комисия в едномесечен срок от изпращането на проекторешението за одобрение, уведоми министъра на икономиката, енергетиката и туризма, че няма да представя становище и посочи мотивите за това.

(5) Когато министърът на икономиката, енергетиката и туризма установи, че са спазени условията по чл. 67, ал. 1, той изготвя окончателен проект на решение за прехвърляне на отговорността и уведомява оператора.

(6) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма съобщава на Европейската комисия окончателното решение на Министерския съвет и ако то не е съобразено със становището на Европейската комисия — посочва причините за това.

Чл. 69. (1) След прехвърлянето на отговорността, предвидените в чл.62, ал. 3 периодични проверки се прекратяват, а мониторингът може да се сведе до нива, които позволяват установяването на изтичане или значителни нередности.

(2) При установяване на изтичания или значителни нередности, мониторингът се засилва, доколкото е необходимо, за да се оцени значимостта на проблема и ефективността на коригиращите мерки.

Чл. 70. При вина на оператора, включително при представяне на непълни данни, укриване на информация от значение, небрежност, умишлено въвеждане в заблуждение или неизпълнение на задълженията, бившият оператор възстановява направените от министъра на икономиката, енергетиката и туризма разходи след прехвърлянето на отговорността. След прехвърлянето на отговорността не се възстановяват други разходи.

Чл. 71. При затваряне на място за съхранение отговорността се счита за прехвърлена, ако и когато всички налични доказателства сочат, че съхранявания въглероден диоксид ще бъде напълно и постоянно задържан след запечатване на мястото за съхранение и преместване на съоръженията за инжектиране.

Глава пета ФИНАНСОВИ УСЛОВИЯ

Чл. 72. (1) Предоставянето на права за проучване на места за съхранение или на права за съхранение се извършва срещу заплащане.

(2) Редът за събиране и изчисляване на таксите се определят с акта на Министерския съвет по чл. 60, ал. 3 от Закона за подземните богатства.

Чл. 73. (1) Кандидатите за разрешение за проучване на места за съхранение или за разрешение за съхранение заплащат такси при подаване на заявленията.

(2) Таксата по ал. 1 се събира за покриване на административните разходи по процедурата за предоставяне на разрешението.

Чл. 74. (1) Титулярят на разрешението за проучване и титулярят на място за съхранение заплащат годишна такса за площ.

(2) Размерът на таксата по ал. 1 се определя в зависимост от срока на разрешението и размера на предоставената площ, за които се предоставя разрешението.

Чл. 75. Операторът на място за съхранение, освен таксата по чл. 74, ал. 1 заплаща и годишна такса за съхранение, размерът на която се определя в зависимост от обема на инжектирания въглероден диоксид.

Чл. 76. Сумите по чл. 74, ал. 1 и чл. 75 постъпват в бюджета на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма и се разходват за покриване на разходите за предоставяне на права за проучване, предоставяне на права за съхранение, за финансиране на геоложки проекти и за опазване на земните недра и околната среда.

Чл. 77. (1) Дейностите по техническа ликвидация, консервация и рекултивация на геологопроучвателните обекти и обектите за съхранение, както и изпълнението на всички задължения, произтичащи от издадените в съответствие с този закон разрешения се извършват за сметка на титулярите на разрешенията.

(2) Титулярят на разрешението предоставя финансово обезпечение за изпълнение на дейностите по ал. 1 чрез:

1. представяне на безусловна неотменяема банкова гаранция, издадена в полза на министъра на икономиката, енергетиката и туризма;

2. откриване на доверителна сметка в банка, посочена от титуляря на разрешението и приемлива за министъра на икономиката, енергетиката и туризма;

3. едновременното прилагане на няколко от способите по т. 1 и т. 2.

(3) Начинът на финансовото обезпечение и минималният размер на средствата се определят с решението на Министерския съвет по чл. 30, ал. 3 и са съществен елемент от съответния договор.

(4) Финансовото обезпечение, предоставено от титуляр на разрешение за съхранение трябва да гарантира:

1. изпълнение на всички задължения, произтичащи от издаденото разрешение, включително изискванията при затваряне и през периода след затварянето;

2. изпълнение на всички задължения, произтичащи от включването на мястото за съхранение в приложното поле на Директива 2003/87/ЕО.

(5) Финансовото обезпечение трябва да е валидно и ефективно преди началото на инжектиране на въглероден диоксид в мястото за съхранение.

Чл. 78. (1) Финансовото обезпечение по чл. 77, ал. 2 се предоставя за всяка година от срока на съответния договор. Конкретният размер на обезпечението се определя въз основа на дейностите, предвидени в цялостния работен проект за проучване или за съхранение и съобразно утвърдения график за тяхното изпълнение.

(2) Промяна в размера и/или частично освобождаване на финансовото обезпечение се извършва след приемане на извършените дейности по ал. 1 при условия и по ред, определени в договора.

(3) Средствата по предоставеното финансово обезпечение не могат да са предмет на принудително изпълнение.

(4) Финансовото обезпечение, предоставено от титуляр на разрешение за

съхранение се актуализира периодично, за да се отчетат промените в оценката на риска от изтичане и прогнозираните разходи във връзка с всички задължения, произтичащи от издаденото разрешение, както и всички задължения, произтичащи от включването на мястото за съхранение в приложното поле на Директива 2003/87/ЕО.

Чл. 79. (1) Операторът на място за съхранение прави финансова вноска в полза на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма преди прехвърляне на отговорността по реда на чл. 67 и 68.

(2) Размерът на финансовата вноска се предлага от оператора на мястото за съхранение, като при определяне на размера ѝ се вземат предвид критериите, посочени в Приложение 1 и елементите, отнасящи се до хронологията на съхранението на въглероден диоксид, които имат отношение към определяне на задълженията след прехвърлянето на отговорността и покриват най-малко очакваните разходи по мониторинга за срок от 30 години.

(3) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма приема предложената финансова вноска по ал. 2, ако тя е изготвена съгласно критериите, посочени в Приложение № 1 и покрива напълно очакваните разходи по мониторинга за срок от 30 години.

(4) Финансовата вноска по ал. 1 може да се използва за покриване на разходите, направени от министъра на икономиката, енергетиката и туризма след прехвърлянето на отговорността, за да се гарантира, че въглеродния диоксид е напълно и постоянно задържан в местата за съхранение в геоложки формации след прехвърлянето на отговорността.

Чл. 80. При предсрочно прекратяване на договора за проучване или за съхранение финансовото обезпечение се прехвърля изцяло на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма и се използва за изпълнение на дейностите по чл. 77, ал. 1.

Чл. 81. (1) Когато към датата на прекратяване на договора размерът на финансовото обезпечение не покрива изцяло фактическата стойност на необходимите за изпълнение дейности по чл. 77, ал. 1, разликата до пълния размер на необходимата сума е за сметка на титуляря на разрешението или оператора на място за съхранение.

(2) Когато към датата на прекратяване на договора размерът на финансовото обезпечение превишава фактическата стойност на необходимите за изпълнение дейности по чл. 77, ал. 1 след тяхното приключване, разликата в повече се освобождава в полза на титуляря на разрешението или оператора на мястото за съхранение.

(3) Финансовото обезпечение, предоставено от оператор на място за съхранение е валидно:

1. след затваряне на място за съхранение в съответствие с чл. 66, ал. 1, т.1 или т.2 — до прехвърляне на отговорността за мястото на съхранение на министъра на икономиката, енергетиката и туризма по реда на чл. 67 и 71;

2. след отнемане на разрешение за съхранение по реда на чл. 87 - до издаване на ново разрешение за съхранение или когато мястото е затворено по реда на чл. 66, ал. 1, т.3 — до прехвърляне на отговорността по реда на чл. 67, при условие че са изпълнени финансовите задължения по чл. 79.

Глава шеста

ДОСТЪП НА ТРЕТИ ЛИЦА

Чл. 82. (1) Потенциалните ползватели могат да получат достъп до преносните мрежи и до местата за съхранение с цел съхранение в геоложки формации на генериран и уловен въглероден диоксид.

(2) Посоченият в ал. 1 достъп се предоставя, като се има предвид:

1. капацитетът за съхранение, който вече съществува или съответно може да бъде осигурен в местата за съхранение, и капацитетът за пренос, който вече съществува или съответно може да бъде осигурен;

2. дела от задълженията на държавата за намаляване на въглероден диоксид по международните правни инструменти и общностното законодателство, които тя възнамерява да изпълни посредством улавяне и съхранение на въглероден диоксид в геоложки формации;

3. необходимостта да се откаже достъп, когато има несъвместимост на техническите спецификации, която не може да бъде преодоляна по разумен начин;

4. необходимостта да се зачитат надлежно обосновааните разумни потребности на собственика или оператора на мястото за съхранение или на преносната мрежа и интересите на всички други ползватели на услуги по съхранение, на мрежата или на съответните преработващи или манипулационни съоръжения, които може да бъдат засегнати.

(3) Операторите на преносната мрежа и операторите на места за съхранение могат да откажат достъп на основание липса на капацитет. Отказът се мотивира.

(4) Операторът, отказал достъп въз основа на липса на капацитет или липса на връзка, извършва всички необходими подобрения, доколкото това е икономически целесъобразно или когато потенциален клиент желае да плати за тях, стига това да няма отрицателни последици за екологичната сигурност на преноса на въглероден диоксид и съхранението му в геоложки формации.

Глава седма **ДОГОВОРИ, ПРЕКРАТЯВАНЕ И УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ**

Раздел I **Общи разпоредби**

Чл. 83. Разрешението за проучване или разрешението за съхранение на въглероден диоксид влиза в сила от датата на сключване на договор, освен ако в него е уговорено друго.

Чл. 84. (1) Договорът задължително съдържа:

1. страните по договора;
2. принадлежностите към комплекса на съхранение;
3. предмета на договора, координатите и размера на предоставената площ;
4. срока на разрешението, момента, от който той започва да тече, и условията за продължаването му;
5. правата и задълженията на страните;
6. работна програма, съответно план за съхранение, които съдържат видове, обеми, стойности и срокове на дейностите по предоставеното разрешение;
7. финансовите условия и реда за извършване на дължимите плащания, както и вида и размера на отговорността за неизпълнение на задълженията по договора;
8. условията и реда за прекратяване на договора;
9. условията и реда за изготвяне и предоставяне на проекти, отчети, първични данни, счетоводни документи и друга информация;
10. условията, които определят правата върху геоложка и друга информация, добита от титуляря на разрешението и оператора на мястото за съхранение по време на дейностите по договора;
11. реда и начина за извършване на дейностите и временното им спиране;
12. условията и реда за инспекции;
13. условията за опазване на земните недра, околната среда, защитените

територии, културните ценности и безопасността и здравето на работещите;

14. условията и реда за разрешаване на спорове;
15. условията и реда за действие при възникнали обстоятелства на непреодолима сила;
16. програми за обучение и откриване на нови работни места;
17. допълнителни условия.

(2) Договорът за проучване на места за съхранение съдържа и задължението за титуляря на разрешението за освобождаване на части от площта в полза на държавата по реда на чл. 15, ал. 3 и ал. 4.

Раздел II

Прекратяване

Чл. 85. (1) Правата, придобити въз основа на разрешение за проучване или на разрешение за съхранение, се прекратяват с прекратяването на съответния договор.

(2) Договорът се прекратява:

1. с изтичането на срока на разрешението и след приемане от страна на компетентните органи на дейностите по ликвидация на геологопроучвателния обект или на мястото за съхранение и/или рекултивация на засегнатите земи и гори;
2. при отнемане на разрешението;
3. при прекратяване на разрешението;
4. при обективна невъзможност за осъществяване на дейностите по предоставеното разрешение;
5. при влязло в сила решение за обявяване в несъстоятелност на титуляря на разрешението или оператора на мястото за съхранение;
6. по взаимно съгласие;
7. при констатирани нарушения на технологичните параметри, определени в договора;
8. по силата на съдебно решение;
9. по други предвидени в договора основания.

(3) При прекратяване на юридическото лице-титуляр на разрешение за проучване на места за съхранение, договорът може да бъде продължен с допълнително споразумение след решение на министъра на икономиката, енергетиката и туризма, в случай че правоприменикът депозира в срок до 30 дни заявление за продължаване на договора, поеме всички задължения по него и отговаря на изискванията по чл. 10.

(4) При прекратяване на юридическото лице – оператор на място за съхранение, договорът може да бъде продължен с решение на Министерския съвет по предложение на министъра на икономиката, енергетиката и туризма, в случай че правоприменикът депозира в срок до 90 дни заявление за продължаване на договора, поеме всички задължения по него и отговаря на изискванията по чл. 10.

Чл. 86. (1) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма има право да спре действието на разрешението за проучване или на разрешението за съхранение, когато титулярят на разрешението или оператора на мястото за съхранение извършват дейности, които са в противоречие с действащото законодателство или нарушават клаузите на сключения договор.

(2) В случай на спиране, органът по ал. 1 уведомява писмено титуляря на разрешението или оператора на мястото за съхранение за причините и му определя подходящ срок за съобразяване с условията на договора.

(3) Титуляр на разрешение или оператор на място за съхранение, чиито дейности са спрени по ал. 1, няма право да упражнява правата си по съответния договор, както и да търси обезщетения за пропуснати ползи за съответния период на спиране.

(4) Разрешения, спрени по реда на ал. 1, се подновяват, ако титулярят на

разрешението или операторът на мястото за съхранение отстрани причините в срока по ал. 2.

(5) Спирането по ал. 1 не удължава срока на съответния договор и този на разрешението.

Чл. 87. (1) Министърът на икономиката, енергетиката и туризма преразглежда и, когато е необходимо, актуализира или, като крайна мярка, прави предложение пред Министерски съвет за отнемане на разрешението за съхранение, когато:

1. е бил уведомен или е узнал за каквито и да било случаи на изтичания или значителни нередности;

2. представените доклади по чл. 61 или извършените екологични проверки по чл. 62 са показали неизпълнение на условията на разрешението или риск от изтичания или значителни нередности;

3. бъде уведомен за друго неспазване на условията на разрешението от страна на оператора;

4. при необходимост – въз основа на нови научни заключения;

5. извън случаите по т. 1 – 5 - пет години след издаването на разрешението и на всеки десет години след това.

(2) След отнемане на разрешението компетентният орган издава ново разрешение за съхранение или затваря мястото за съхранение на основание чл. 66, ал. 1, т. 3.

(3) До издаването на ново разрешение за съхранение компетентният орган поема всички задължения, свързани със:

1. критериите за приемане, когато компетентният орган реши да продължи инжектирането на въглероден диоксид;

2. мониторинга и коригиращите мерки;

3. връщането на квоти за емисии, в случай на изтичане съгласно Директива 2003/87/ЕО и превантивните действия и мерките за отстраняване съгласно Директива 2004/35/ЕО.

(4) Компетентният орган си възстановява направените разходи от бившия титуляр, включително чрез използване на финансовото обезпечение по чл. 78. При затваряне на мястото за съхранение по чл. 66, ал. 1, т.3 се прилага разпоредбата на чл. 66, ал. 4.

Чл. 88. (1) Разрешението може да бъде прекратено само с решение на органа, който го е предоставил, когато:

1. действието на разрешението е било спряно и титулярят на разрешението или операторът на мястото за съхранение не е отстранил причините в срока по чл. 86, ал. 2;

2. възникне опасност за националната сигурност и отбраната на страната, за околната среда, за безопасността и здравето на населението, както и от разрушаване или увреждане на културни ценности;

3. титулярят на разрешението не спазва изискванията за опазване на земните недра, за опазване на околната среда и рекултивация на нарушените терени.

(2) За наличието на обстоятелствата по ал. 1, т. 2 и 3 компетентните органи уведомяват Министерския съвет и министъра на икономиката, енергетиката и туризма заедно с мотивирано предложение за необходимостта от предприемане на действия за прекратяване на съответния договор.

Чл. 89. (1) В случаите по чл. 88, ал.1, т. 1 и 3 титулярят на разрешението отговаря за претърпените вреди и пропуснатите ползи, причинени от предсрочното прекратяване, включително и за срока на спиране.

(2) В случаите по чл. 88, ал.1, т. 2 на титуляря на разрешението се дължи обезщетение, освен ако опасността не е настъпила в резултат на негови действия.

(3) Въз основа на решението по чл. 88, ал. 1 министърът на икономиката, енергетиката и туризма отправя писмено предизвестие до титуляря на разрешението за прекратяването.

(4) При прекратяване по чл. 88 титуляря на разрешението извършва пълна рекултивация на засегнатата земя.

Чл. 90. За неуредените случаи по сключването, изпълнението и прекратяването на договорите се прилагат разпоредбите на част трета от Търговския закон и на Закона за задълженията и договорите.

Раздел III УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ

Чл. 91. Всеки спор между страните по договор, който не може да се реши по взаимно съгласие, се решава по съдебен ред, като приложимо е действащото българско законодателство.

Чл. 92. (1) Споровете, свързани с достъп до преносната мрежа и местата за съхранение се решават по взаимно съгласие. При непостигане на съгласие спорът се отнася за разрешаване по съдебен ред.

(2) Когато преносната мрежа или мястото за съхранение, до които е отказан достъп, са разположени на територията на Р. България или попадат в континенталния шелф и изключителната икономическа зона в Черно море, приложимо за трансграничните спорове е българското законодателство.

(3) Когато съответната преносна мрежа или място за съхранение попадат на територията на две или повече държави, трансграничните спорове се разрешават чрез консултации с оглед осигуряване последователното прилагане на съответното национално законодателство.

Глава седма АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 93. (1) Който извърши или допусне извършването на нарушение на този закон или на издадените по неговото прилагане нормативни актове, се наказва с глоба от 50 000 до 100 000 лв., освен ако деянието съставлява престъпление.

(2) Ако нарушението по ал. 1 е извършено от юридическо лице, се налага имуществена санкция в размер от 100 000 до 200 000 лв.

(3) Актовете за констатирани нарушения се съставят от упълномощени от министъра на икономиката, енергетиката и туризма длъжностни лица, а наказателните постановления се издават от него или от упълномощено от него длъжностно лице.

(4) Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§1. По смисъла на закона:

1. "воден стълб" означава вертикална непрекъсната водна маса от повърхността до дънните седименти на воден басейн;

2. "геоложка формация" означава литостратиграфска единица, в която могат да бъдат открити и картографирани отделни скални пластове;

3. "затваряне" на място за съхранение означава окончателно прекратяване на инжектирането на въглероден диоксид в съответното място за съхранение;

4. "значителна нередност" означава всяка нередност при операциите по инжектиране или съхранение или в състоянието на самия комплекс за съхранение, която поражда риск от изтичане или риск за околната среда или човешкото здраве;

5. "значителен риск" означава комбинация от вероятност от настъпване на вреди и тежест на вредите, която не може да бъде пренебрегната, без да се постави под съмнение целта на настоящата директива, по отношение на съответното място за съхранение;

6. "изтичане" означава всяко изпускане на въглероден диоксид от комплекс за съхранение;

7. "комплекс за съхранение" означава мястото за съхранение и заобикалящите го геоложки домени, които могат да имат отражение върху общата цялост и безопасност на съхранение, например вторични формации за задържане;

8. "коригиращи мерки" означава всички мерки, предприети за коригиране на значителни нередности или за спиране на изтичания с цел да се предотврати или спре изпускането на въглероден диоксид от комплекса за съхранение;

9. "миграция" означава всяко движение на въглероден диоксид в комплекса за съхранение;

10. "място за съхранение" означава определена в рамките на геоложката формация част от пространството, използвана за съхранение на въглероден диоксид, и прилежащите наземни съоръжения и съоръжения за инжектиране;

11. "оператор" означава всяко юридическо, частно или публично лице, което експлоатира или контролира мястото за съхранение в съответствие с националното законодателство;

12. „оператор на преносна мрежа“ означава лице, което изгражда, експлоатира или контролира мрежа от тръбопроводи, включително свързаните с нея компресорни станции, за пренос на въглероден диоксид към мястото за съхранение.

13. "отпадък" е вещество, предмет или част от предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи и попада поне в една от следните категории: *а)* остатъци, получени в процеса на производството или след консумацията на продукти, които не са изброени по-долу - код Q1; *б)* продукти, неотговарящи на съответните стандарти - код Q2; *в)* продукти с изтекъл срок на годност или на максимална ефективност - код Q3; *г)* материали, които поради аварии, бедствия или други злополуки са били разлети, разпилени, изгубени или по друг начин са им причинени щети, увреждащи непоправимо първоначалните им качества, включително материали и оборудване, замърсени при злополука - код Q4; *д)* материали, замърсени вследствие на планирани действия (остатъци след операции по почистване, опаковки, съдове и други подобни) - код Q5; *е)* неизползваеми части (употребени батерии, изхабени катализатори и други подобни) - код Q6; *ж)* вещества, които повече не притежават необходимите качества и свойства и не могат да се използват по предназначение (замърсени киселини, замърсени разтворители, отработени охлаждащи соли и други подобни) - код Q7; *з)* остатъци от промишлени дейности (шлаки, утайки от дестилация и други подобни) - код Q8; *и)* остатъци от пречиствателни дейности (утайки от скрубери, прах от ръкавни филтри, отработени филтри и други подобни) - код Q9; *к)* остатъци от режещи и полиращи машини (стружки, нагари и други подобни) - код Q10; *л)* остатъци от добива и обогатяването на суровини (остатъци от минната промишленост, отпадъчни нефтопродукти и други подобни) - код Q11; *м)* примесени с вредни вещества материали (масла, замърсени с полихлорирани бифенили и други подобни) - код Q12; *н)* всички

материали, вещества или продукти, чието използване е забранено със закон - код Q13; о) продукти, за които притежателят не намира по-нататъшна употреба (ненужни вещи от селското стопанство, бита, търговията, канцелариите, магазините и други подобни) - код Q14; л) замърсени материали, вещества или продукти, получени в резултат на дейности по възстановяване на земната повърхност - код Q15; р) други материали, вещества или продукти, които не са включени в категориите по букви "а" - "п", от които притежателят им се освобождава, възнамерява да се освободи или е длъжен да се освободи - код Q16.

14. "период след затварянето" означава периода след затварянето на място за съхранение, включително периода след прехвърлянето на отговорността на компетентния орган;

15. "поток от CO₂" означава поток от вещества, произтичащ от процесите на улавяне на въглероден диоксид;

16. "преносна мрежа" означава мрежата от тръбопроводи, включително свързаните с нея компресорни станции, за пренос на въглероден диоксид към мястото за съхранение.

17. "проучване" означава оценка на потенциалните комплекси за съхранение за целите на съхранението на въглероден диоксид в геоложки формации посредством дейности, свързани с навлизане под повърхността, като сондиране с цел събиране на геоложка информация за пластовете в потенциален комплекс за съхранение и, ако е подходящо, осъществяване на опитни инжектирания, за да се установят характеристиките на мястото за съхранение;

18. "разрешение за проучване" означава писмено и обосновано решение, разрешаващо проучването и посочващо условията, при които то може да се осъществи, което се издава от Министерския съвет в съответствие с изискванията на настоящата директива;

19. "разрешение за съхранение" означава писмено и обосновано решение или решения, разрешаващи на оператора да съхранява въглероден диоксид в геоложки формации в мястото за съхранение и посочващо условията, при които това може да се осъществява, което се издава от Министерския съвет в съответствие с изискванията на настоящата директива;

20. "струя от CO₂" означава разпръснатото количество въглероден диоксид в геоложката формация;

21. "съхранение на CO₂ в геоложки формации" означава инжектиране, придружено от съхранение на потоци от въглероден диоксид в подземни геоложки формации;

22. "съществена промяна" означава всяка промяна, която не е предвидена в разрешението за съхранение и която може да има значителни последици за околната среда или човешкото здраве;

23. "хидравличен блок" означава свързано по хидравличен път поресто пространство, в което предаването на налягането може да се измери с технически средства и което е ограничено от бариери за потоците, като разломи, солни масиви, литоложки граници, излаз или разкритие на формацията;

§2. Този закон въвежда изискванията на Директива 2009/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година относно съхранението на въглероден диоксид в геоложки формации и за изменение на Директива 85/337/ЕО на Съвета, директиви 2000/60/ЕО, 2001/80/ЕО, 2004/35/ЕО, 2006/12/ЕО и 2008/1/ЕО, и Регламент (ЕО) № 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 140/05.06.2009г.

КРИТЕРИИ ЗА ХАРАКТЕРИЗИРАНЕ И ОЦЕНКА НА ПОТЕНЦИАЛНИТЕ КОМПЛЕКСИ ЗА СЪХРАНЕНИЕ И НА ЗАОБИКАЛЯЩИТЕ ГИ ЗОНИ, ПОСОЧЕНИ В ЧЛ. 5, АЛ. 2

Характеризирането и оценката на посочените в чл. 5, ал. 2 потенциални комплекси за съхранение и заобикалящите ги зони се извършват на три етапа съгласно най-добрите практики към момента на оценката и посочените по-долу критерии. Отклонения от един или повече от тези критерии могат да бъдат разрешени от компетентния орган, при условие че операторът е доказал, че не е засегната способността на характеризиранието и оценката да позволят да бъде направена преценката, посочена в Чл. 5.

Етап 1: Събиране на данни

Събират се достатъчно данни за изработване на статичен пространствен и триизмерен (3-D) геоложки модел на мястото за съхранение и комплекса за съхранение, включително покриващи скали, и заобикалящата ги зона, включително хидравлично свързаните зони. Тези данни обхващат най-малко следните характеристики, присъщи на комплекса за съхранение:

а/геология и геофизика;

б/хидрогеология (в частност наличие на подпочвени води, предназначени за консумация);

в/инженеринг на резервоара (включително пространствени изчисления на обема на порите за инжектиране на CO₂ и краен капацитет за съхранение);

г/ геохимия (скорости на разтваряне и минерализация);

д/ геомеханика (пропускливост, налягане на разрушаване);

е/ сеизмичност;

ж/ наличие и състояние на естествени или причинени от човека пътеки, включително кладенци и сонди, които могат да послужат като пътеки за изтичане;

Документират се следните характеристики за околностите на комплекса:

з/ домени, обкръжаващи комплекса за съхранение, които могат да бъдат засегнати от съхранението на CO₂ в мястото за съхранение;

и/ разпределение на населението в района, разположен над мястото за съхранение;

й/ близост до ценни природни ресурси (включително и по-конкретно райони от Натура 2000 съгласно Директива 79/409/ЕИО на Съвета от 2 април 1979 г. относно опазването на дивите птици(1)

ОВ L 103, 25.4.1979 г., стр. 1. и Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна(2)

ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7., питейни подпочвени води и въгледороди);

к/ дейности около комплекса за съхранение и евентуално взаимодействие с тези дейности (например проучване, производство и съхранение на въгледороди,

геотермална употреба на водоносните хоризонти и използване на подпочвените водни запаси);

л/ близост до евентуален(и) източник(ци) на CO₂ (включително оценки за общата потенциална маса на наличния CO₂ с възможност за съхранение) и подходящи преносни мрежи.

Етап 2: Изработване на статичен триизмерен геоложки модел

Със събраните при етап 1 данни се изработва триизмерен статичен геоложки модел, или комплект модели, включително на покриващите скали и хидравлично свързаните зони и на флуидите, с помощта на компютърни симулатори на резервоара. Статичният(те) геоложки модел(и) характеризират комплекса по отношение на:

а/ геоложката структура на естествения капан;

б/ геомеханичните, геохимичните свойства на резервоара, както и свойствата за циркулация

в/ характеристиката на разломната система и наличието на създадени от човека пътеки;

г/ размер на площта и вертикален размер на комплекса за съхранение;

д/ обем на порестото пространство (включително разпределение на порестостта);

е/ изходно разпределение на флуидите;

ж/ други характеристики от значение.

Несигурността при всеки един от параметрите, използвани при изработката на модела, се оценява посредством разработване на сценарии за всеки параметър и изчисляване на съответните граници на достоверност. Оценява се и несигурността във връзка със самия модел.

Етап 3: Характеризиране на динамичното поведение на обекта, характеризиране на чувствителността, оценка на риска

Характеризирането и оценката се основават на динамично моделиране, съчетаващо множество симулации на етапите на инжектиране на CO₂ в мястото за съхранение с помощта на триизмерен(ни) статичен(ни) геоложки модел(и) в компютърния симулатор на комплекса за съхранение, изработен при етап 2.

Етап 3.1: Характеризиране на динамичното поведение на обекта

Отчитат се най-малко следните фактори:

а/ вероятните стойности на инжектиране и свойства на потока от CO₂;

б/ ефективността на съчетано моделиране на процеса (т.е. начина, по който взаимодействат различни единични ефекти в симулатора);

в/ реактивните процеси (т.е. начина, по който се предоставя обратна информация от реакцията на инжектирания CO₂ в съчетание с минералите *in situ* в модела);

г/ използвания симулатор на резервоара (може да са необходими множество симулации, за да се потвърдят някои заключения);

д/ краткосрочните и дългосрочните симулации (за да се установи какво се случва с CO₂ и как той реагира в течение на десетилетия и хилядолетия, включително степента на разтваряне на CO₂ във вода).

Динамичното моделиране предоставя информация относно:

е/ налягане и температура във формацията за съхранение като функция от стойностите на инжектиране и натрупаното инжектирано количество с течение на времето;

ж/ размера на площта и вертикалния размер на CO₂ спрямо времето;

з/ естеството на потока от CO₂ в резервоара, включително фазово поведение;

и/ механизмите и стойностите на улавяне на CO₂ (включително граници на преливане и странични и вертикални уплътнения);

й/ вторичните системи за задържане в общия комплекс за съхранение;

к/ капацитета за съхранение и градиентите на налягането в мястото за съхранение;

л/ риска от напукване във формацията(ите) за съхранение и покриващите скали;

м/ риска от навлизане на CO₂ в покриващите скали;

н/ риска от изтичане от мястото за съхранение (напр. през изоставени или недостатъчно добре уплътнени кладенци);

о/ скоростите на миграция (в отворени резервоари);

п/ скоростите на уплътняване на пукнатините

р/ промените в химичния състав на флуидите във формацията(ите) и последващи реакции (напр. промяна в нивото на рН, образуване на минерали), както и включване на реактивно моделиране за оценка на последиците;

с/ преместване на флуидите във формацията;

т/ повишена сеизмичност и издигане на повърхността.

Етап 3.2: Характеризиране на чувствителността

Предприемат се множество симулации с цел установяване на чувствителността на оценката спрямо предположенията, направени за определени параметри. Симулациите се основават на изменение на параметрите в статичния(те) геоложки модел(и) и промяна на функциите на стойностите и предположенията при динамичното моделиране. Всяка значителна чувствителност се взема предвид при оценката на риска.

Етап 3.3: Оценка на риска

Оценката на риска включва най-малко следното:

3.3.1. Характеризиране на опасността

Характеризирането на опасността се извършва чрез характеризиране на възможността за изтичане от комплекса за съхранение, установена посредством описаните по-горе динамично моделиране и характеризиране на сигурността. При него се отчитат:

а/ потенциалните пътеки за изтичане;

б/ потенциалният обем на изтичането за констатираните пътеки за изтичане (скорости на потока);

в/ критичните параметри, отразяващи се върху потенциалното изтичане (напр. максимално налягане на резервоара, максимални скорости на инжектиране, температура, чувствителност спрямо различни предположения в статичния(те) геоложки модел(и) и т.н.);

г/ вторичните ефекти от съхранението на CO₂, включително разместване на съдържащите се във формацията флуиди и нови вещества, създадени при съхранението на CO₂;

д/ други фактори, които могат да изложат на опасност човешкото здраве или околната среда (напр. свързани с проекта физически структури).

Характеризирането на опасността обхваща пълния спектър от потенциални условия на експлоатация, за да се провери сигурността на комплекса за съхранение.3.3.2.

Оценка на излагане на въздействието — основава се на характеристиките на околната среда и на разпределението и дейностите на населението над комплекса за съхранение, и вероятното поведение и съдба на CO₂, изтекъл от потенциалните пътеки, установени при етап 3.3.1. 3.3.3.

Оценка на последиците— основава се на чувствителността на конкретни видове, общности или местообитания спрямо потенциално изтичане, установено при етап 3.3.1. По целесъобразност тя включва последствията от излагането на повишени концентрации на CO₂ в биосферата (включително почва, морски седименти и бентосни води (задушаване, хиперкапния) и занижено ниво на рН в тези околни среди вследствие на изтичане на CO₂. Тя също така включва оценка на въздействията от други вещества, които е възможно да присъстват в изтичащите потоци от CO₂ (било то попаднали в инжектираните потоци примеси или нови вещества, възникнали при съхранението на CO₂). Тези последствия се взимат предвид в редица времеви и пространствени скали и се свързват с редица различни обеми на изтичане. 3.3.4.

Характеризиране на риска — включва оценка на сигурността и целостта на мястото в краткосрочен и дългосрочен план, включително оценка на риска от изтичане при предложените условия на използване, и на възможно най-неблагоприятните въздействия върху околната среда и човешкото здраве. Характеризирането на риска се извършва въз основа на оценката на опасността, излагането и последиците. То включва оценка на източниците на несигурност, установени по време на етапите по характеризирание и оценка на мястото за съхранение, и когато е осъществимо — описание на възможностите за намаляване на несигурността.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

КРИТЕРИИ ЗА СЪСТАВЯНЕ И АКТУАЛИЗИРАНЕ НА ПЛАНА ЗА МОНИТОРИНГ, ПОСОЧЕН В ЧЛ. 60 И ЗА МОНИТОРИНГ СЛЕД ЗАТВАРЯНЕ

1. Съставяне и актуализиране на плана за мониторинг

Планът за мониторинг се съставя в съответствие с анализа за оценка на риска, осъществен в етап 3 от приложение I, и се актуализира с цел да бъдат изпълнени изискванията за мониторинг, изложени в чл. 60, ал. 1, съгласно следните критерии:

1.1. Съставяне на плана

Планът за мониторинг включва подробна информация за мониторинга, който ще се извършва по време на основните етапи на проекта, включително основни елементи, оперативен мониторинг и мониторинг след затваряне. За всеки отделен етап се посочва следната информация:

а/ наблюдавани параметри;

- б/ използвана технология за мониторинг и обосновка за нейния избор;
- в/ място на мониторинг и обосновка на пространствената дискретизация;
- г/ честота на прилагане и обосновка на времевата дискретизация.

Параметрите, които ще бъдат наблюдавани, се определят така, че да изпълняват целите на мониторинга. При всички случаи обаче планът включва постоянен или периодичен мониторинг на следните параметри:

- д/ дифузни емисии на CO₂ в съоръжението за инжектиране;
- е/ обемен дебит на CO₂ в устията за инжектиране;
- ж/ налягане и температура на CO₂ в устията за инжектиране (за определяне на тегловния дебит);
- з/ химичен анализ на инжектирания материал;
- и/ температура и налягане на резервоара (за определяне на фазовото поведение и състояние на CO₂).

Изборът на технология за мониторинг се основава на най-добрите налични практики в момента на проектиране. По целесъобразност се вземат предвид и се използват следните варианти:

й/ технологии, които могат да открият наличието, местонахождението и пътеките за миграция на CO₂ в земните недра и на повърхността;

к/ технологии, които предоставят информация за поведението на параметрите налягане-обем и пространствено/вертикално разпределение на струята от CO₂ чрез усъвършенстване на триизмерна симулация върху триизмерни геоложки модели на формацията за съхранение, изработени в съответствие с чл. 4 и приложение I;

л/ технологии, които могат да осигурят широк пространствен обхват, с цел събиране на информация за незасечени по-рано потенциални пътеки за изтичане в пространствените измерения на целия комплекс за съхранение и отвъд него, в случай на значителни нередности или миграция на CO₂ извън комплекса за съхранение.

1.2.

Актуализиране на плана

Събраните при мониторинга данни се съпоставят и тълкуват. Наблюдаваните резултати се сравняват с поведението, прогнозирано при динамичната симулация на триизмерното поведение на параметрите налягане-обем и насищане, извършена в рамките на характеризирането на сигурността в съответствие с чл. 2 и етап 3 от приложение I.

При значително отклонение между наблюдаваното и прогнозираното поведение, триизмерният модел се калибрира отново, за да отрази наблюдаваното поведение. Повторното калибриране се основава на наблюдаваните данни от плана за мониторинг, а когато е необходимо да се осигури достоверност на предположенията при повторното калибриране, се събират допълнителни данни.

Етапи 2 и 3 от приложение I се повтарят, като се използва повторно калибрирания(те) триизмерен(ни) модел(и), за да се съставят нови сценарии за опасността и стойности на потока и за преразглеждане и актуализиране на оценката на риска.

При установяване на нови източници на CO₂, пътеки и стойности на потока или на наблюдавани значителни отклонения от предходните оценки вследствие на историческа взаимовръзка и повторно калибриране на модела, планът за мониторинг се изменя съответно.

2. Мониторинг след затваряне

Мониторингът след затваряне се основава на информацията, събрана и моделирана по време на изпълнението на плана за мониторинг, посочен в чл. 60, ал. 2 и по-горе в точка 1.2 от настоящото приложение. Предназначението му по-конкретно е да предостави информация, необходима за преценката, посочена в чл. 67, ал. 1.